

UUE JA KEHTIVA METOODIKA VÕRDLUK: PEAMISED MUUDATUSED

Arvestuslik elatusmiinimum

uue metoodika soovitus (2024. a hindades)

443,5 eurot

kehtiv tase (2024. aastal)

345,8 eurot

Tarbimiskaalud

uue metoodika soovitus

1:0,4:0,4

kehtiv metoodika

1:0,7:0,5

Toimetulekupiir

uue metoodika soovitus (2024. a hindades)

316 eurot

kehtiv tase (2024. aastal)

200 eurot

MIS ON ELATUSMIINIMUM JA MIKS SELLE METOODIKAT UUENDADA?

Arvestusliku elatusmiinimum

- Väikseim rahasumma, millega on võimalik katta ühe liikmeka leibkonna 30 päeva igapäevavajadused.
- Koosneb toidu-, eluaseme- ja muudest individuaalsetest mittetoidukuludest.
- Eestis on arvestuslik elatusmiinimum absoluutse vaesuse piiriks ja referentsiks toimetulekupiirile.

Miks vajab senine metoodika uuendamist?

- Kehtiv metoodika tugineb ligi 20 aastat vanale ostukorvile, mis ei arvesta inimeste muutunud vajadusi.
- Ostukorvi kaupade ja teenuste hindu uuendatakse THI-ga, aga ostukorvi sisu pole muudetud.
- Metoodikas kasutatavad tarbimiskaalud ei vasta leibkondade tegelikule tarbimiskäitumisele.
- Kehtiv metoodika ei kaasanud elanikkonda ostukorvi koostamisel.

UUENDATUD METOODIKA

1 Toidukulud

215,9 eurot

Näidismenüü, vastavalt uuendatud toitumissoovitustele. Toidukaupade hinnad leibkondade mediaanhindadest. Lisati kohvi, tee ja tähtpäevade tähistamise kulu.

2 Eluasemekulud

127,6 eurot

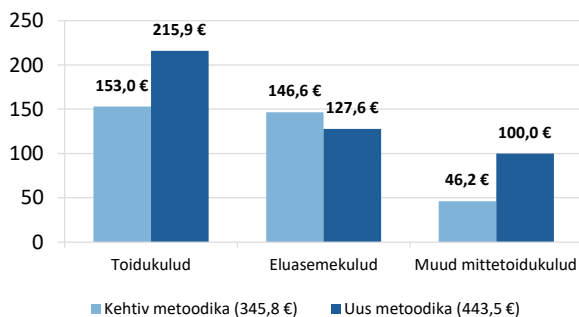
1.-3. kuludetsiili leibkondade keskmised kulu LEU andmetel. Ühtne üleriigiline lähenemine, ei ole eraldi linna/maa või omandivormi põhised elatusmiinimumi.

3 Muud mittetoidukulud

100,0 eurot

COICOPi kulurühmadest kaupade ja teenuste loetelu, mida valideerisid eksperdid ja elanikkond grupi-intervjuudes. 1.-3. kuludetsiili leibkondade keskmine kulu LEU andmetel kulurühma kaupadele ja teenustele.

Elatusmiinimumi kulukomponendid (kehtiv vs. uus metoodika), 2024. a hindades

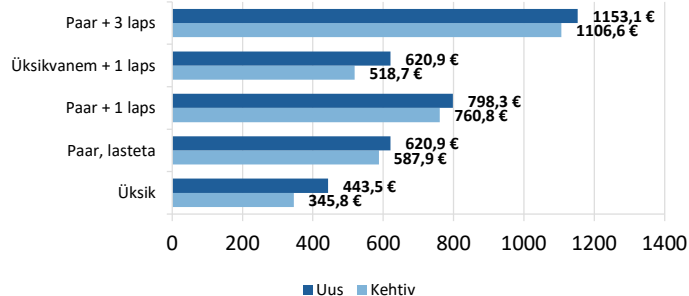
Uued tarbimiskaalud

1:0,4:0,4

I täiskasvanu : iga järgnev täiskasvanu : laps
Vastavad 2019. a tegelikule tarbimiskäitumisele.

Mitmeliikmeliste leibkondade elatusmiinimumi kasv on väiksem, sest uued tarbimiskaalud annavad lisaliikmetele väiksema kaalu.

Näited leibkondade elatusmiinimumidest (kehtiv vs. uus metoodika), 2024. a hindades

Seos toimetulekupiiriga

Toimetulekupiir väljendab esimese leibkonnaliikme toidu ja muu mittetoidu osa ning jätab eluasemekulud välja

$$443,5 - 127,6 = \sim 316$$

Elatusmiinimum – eluasemekulud = toimetulekupiir

METOODIKA PÕHIALUSED

1 Ajakohasem ostukorv

Arvestab kaasaegset ostukorvi, sh digi- ja muid vältimatuid kulusid. Toidukorv vastab uutele riiklikele toitumis- ja liikumissoovitustele

2 Vähem subjektiivsust

Eluaseme- ja muud mittetoidukulud tuginevad LEU 1.–3. kuludetsiili andmetele, mitte ekspertide määratud koefitsientidele.

3 Üks üleriigiline elatusmiinimum

Ei loodud eraldi elatusmiinimume piirkonna ega eluaseme omandivormi alusel.

4 Elanikkonna kaasamine

Kaupade ja teenuste nimekirja vaidluskohad kontrolliti elanikkonna fookusgruppides, kaasates erinevate leibkonnatüüpide ja piirkondade elanikke.

1 Variant A: uue meetodika rakendamine

Uus elatusmiinimum 443,5 € (2024. a hindades) ja tarbimiskaalud 1:0,4:0,4. Elatusmiinimumi järgiv toimetulekupiir on 316 €. Läbipaistev seos uue meetodikaga leitud elatusmiinimumi, absoluutse vaesuse ja toimetulekupiiri vahel.

2 Variant B: konservatiivsem üleminek

Konservatiivsem elatusmiinimum 411 € (2024. a hindades). Eluaseme- ja muude mittetoidukulude arvutamisel lähtutakse 1.–2. kuludetsiili tarbimisest 1.–3. kuludetsiili tarbimise asemel. Toimetulekupiir konservatiivse ülemineku stsenaariumis on 297 €. Mõju eelarvele ja vaesuse näitajatele on väiksem.

Täiendav otsustuskoht toimetulekutoetuses

Kas jätta toimetulekutoetuse kehtivad kaalud 1:0,8:1,2 või viia kooskõlla elatusmiinimumi uuringu kaaludega 1:0,4:0,4? Uued kaalud vähendavad sama toimetulekupiiri korral toetuse eelarvemõju.

Mõju absoluutsele vaesusele 2023. a näitel

- Uued tarbimiskaalud langetavad absoluutse vaesuse määra (elanike osakaalu, kelle ekvivalentnetosissetulek on allpool absoluutse vaesuse piiri)
- Kõrgem absoluutse vaesuse piir (elatusmiinimum) tõstab mõeldukalt absoluutse vaesuse määra

Kehtiv meetodika: 338,23 € + 1:0,7:0,5 **2,7% | 36 446 inimest**

Ainult uued kaalud: 338,23 € + 1:0,4:0,4 **2,2% | 29 567 inimest**

Uus piir (variant A): 431,84 € + 1:0,4:0,4 **3,3% | 44 142 inimest**

Konservatiivne piir (variant B): 400,10 € + 1:0,4:0,4 **2,9% | 38 830 inimest**

Absoluutse vaesuse määr | absoluutses vaesuses elavate inimeste arv

Märkus: 2024. aasta ESU andmed kajastavad 2023. aasta sissetulekuid. Elatusmiinimum ja absoluutse vaesuse piir on 2023. aasta väärtuses.

MÕJU TOIMETULEKUTOETUSELE

Toimetulekupiiri tõstmine suurendab nii toetust saavate leibkondade arvu kui ka toimetulekutoetuse summat, kuid leibkondade arvu ja toetuse summa kasv sõltub ka sellest, kas arvestuses kasutatakse seniseid või uusi tarbimiskaale.

Stsenaarium	Toimetulekupiir (2024), eurot	Tarbimiskaalud	Taotlevaid leibkondi* (2024)	Toimetulekutoetuse summa* (2024), mln eurot
Kehtiv meetodika	200	1:0,8:1,2	15 691	38,7
Uus piir + kehtivad kaalud	316	1:0,8:1,2	25 901	68,3
Uus piir + uued kaalud	316	1:0,4:0,4	20 876	52,7
Konservatiivne piir + kehtivad kaalud	297	1:0,8:1,2	23 905	62,3
Konservatiivne piir + uued kaalud	297	1:0,4:0,4	19 293	48,7

Märkus: aluseks 2024. aasta ESU andmed, mis kajastavad 2023. aasta sissetulekuid. Sissetulekud arvestati 2024. aasta väärtusesse keskmise palga kasvuga (Statistikaameti andmebaas, tabel PA101). Toimetulekutoetuse summa on koos eluasemekuludega (eluasemekulude suurus hinnatud ESU andmetel).

* Arvestatud on 44,1% taotlemismääraga.

METOODIKA RAKENDAMINE JA UUENDAMINE

1 2027–2028: esimene uuendus

Võtta kasutusele uus meetodika ning teha esimene LEU-põhine ümberarvutus.

2 Igal aastal

Ajakohastada toidu-, eluaseme- ja muud mittetoidukulud THI alamindeksitega.

3 Iga 5 aasta järel LEU andmete laekumisel

Arvutada eluaseme- ja muud mittetoidukulud ümber uutel LEU andmetel; võimalusel hinnastada ka toidukorv uuesti.

4 Uute toitumissoovituste ilmumisel

Uuendada toidukorvi sisu uute toitumissoovituste ilmumisel.

5 Iga 10 aasta järel

Vaadata üle tarbimiskaalud ning mittetoidukulude kaupade ja teenuste loetelu, kaasates eksperte ja elanikkonda.